

International Theatre Institute ITI

World Organization for the Performing Arts

2015 Dünya Tiyatro Günü

Krzysztof Warlikowski
(Polonyalı yönetmen)

Tiyatronun gerçek ustalarını bulmanın en kolay yolu onları sahnenin çok uzaklarında aramaktır. Genelde öyleleri tiyatronun gelenek kalıbı sürdüren ve klişe kopyalayan bir makine gibi kullanılmasıyla ilgilenmezler hiç. Onlar atan nabzın peşindedirler; gösteri salonlarının ve şu ya da bu dünyayı kopyalama derdindeki insan yığınlarının açığından geçmeye yatkın canlı akımları ararlar. Biz seyircilerle tartışmaya ve yüzeyin altında kabaran duygulara odaklanmış dünyalar yaratacak yerde, mevcudu kopyalama yoluna gidiyoruz. Oysa gizli coşkuları tiyatro kadar başarıyla dışa vuran başka bir şey yoktur.

Benim en sık peşine düştüğüm kılavuz geçmişte yazılmış kimi metinlerdir. Onları kaleme alanlar neredeyse yüz yıl önce Avrupa tanrılarının yavaş yavaş çöküşünü kâhin gibi ama abartıya kaçmadan gözler önüne serdiler. Beni sabah akşam düşündüren o yazarların anlattığı, uygarlığımızı bugün hâlâ dağıtılamamış bir karanlığa gömen ışık kaybidir. Aklımda Franz Kafka, Thomas Mann ve Marcel Proust adları var. Bugün o kâhinler grubuna John Maxwell Coetzee adını da ekleyebilirim.

Bu kişilerin ortaklaşa sezdikleri, dünyanın sona ermesinin kaçınılmazlığı idi – gezegenin değil, insan ilişkilerinin bugünkü modeli anlamındaki dünyanın. Dipten gelen kabarmalar toplum düzenini alt üst etmekte. O sezgi bütün acılığıyla bizim için bugün ve burada da geçerliğini koruyor. Dünya sona erdikten sonra da yaşamayı sürdüren bizler için. Her gün yeni yeni yerlerde suçlar ve çatışmalar patlak vermekte. Bu öyle hızlı oluyor ki her yerde hazır ve nazır günümüz medyası bile haberlerine yetişemiyor. Yangınlar çok geçmeden ilginç olmaktan çıkıp basın bültenlerinden siliniyor, bir daha da göze görünmüyor. Biz âciz kalıyor, dehşete kapılıyor, kendimizi köşelere sıkışmış hissediyoruz. Artık kuleler dikmek gelmiyor elimizden. Duvar yapımını inatla sürdürüyoruz ama çaktığımız duvarlar bizi hiçbir şeyden korumuyor artık. Tersine, bakım ve savunma gerektirdikleri için biz onları korumak zorunda kalıyoruz; yaşam enerjimizin büyük bir bölümü öylece heder oluyor. Kapının ötesinde, duvarın gerisinde ne bulunduğunu görmeye çalışacak gücümüz de kalmadı. Tiyatronun varlığını gerektiren ise tam bu işte. O kendi gücünü tam burada aramalı. Bakmanın yasak olduğu yerlerin iç taraflarını gözetlemeli.

“Efsane açıklanamayacak şeyi açıklama çabasında. Temeli gerçek olduğu için, sonunda açıklanamayacak bir yerlere ulaşmalı.” Kafka Prometheus efsanesindeki dönüşümden böyle söz ediyordu. Kesinlikle inanıyorum ki aynı sözler tiyatro için de geçerli olmalı. Onun emekçilerinin hesabına, yani sahnedekiler kadar seyirciler arasındaki emekçilerinin de adına, bir dileğim var. Öyle bir tiyatro olsun. Gerçekliğin temeline otursun ve hedefini uzanacağı açıklanamaz sonlarda bulsun. Bütün kalbimle diliyorum bunu.

Çeviri: Refik Erduran